

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למדעי החברה
בית הספר למדיניות ציבורית

עבודת תזה

**היהדות המתחדשת בישראל: ניסוחה מחדש של היהדות כתפיסת זהות תרבותית-
מודרנית**

מגיש : יואב זינאתי לביא
ת.ז. : 305090391
מנחה : ד"ר לימור סמימיאן-דרש

תקציר

עבודה זו עוסקת בשדה ההתחדשות היהודית בישראל. בעשורים האחרונים מתעצב שדה זהותי חדש במדינת ישראל המשקף את היווצרותן של זהויות יהודיות אלטרנטיביות. יהודים-ישראלים רבים, בעלי זהויות שונות, הנעות מהעולם החילוני והמודרני ועד לעולם המסורתי והדתי, מבקשים לצאת מזרמי המוצא שלהם ולעצב בעצמם, ומתוך תפיסת עולמם המודרנית-עכשווית, את יהדותם. השיבה אל היהדות מתוך עמדה חדשה, מבקשת להתבונן באופן מעמיק בעבר, יחד עם הנכחת היהדות במציאות החיים הנוכחית. אל מול מורכבות זו ניצבות שאלות מרכזיות, אשר מחקר זה מבקש לענות עליהן: האם נוצרת זהות יהודית חדשה? מהם מאפייניה? האם עיצובה של זהות יהודית חדשה עתיד להשפיע על אופייה היהודי של מדינת ישראל? האם שדה הזהויות המתחדש יצליח לחלחל לחלקים שונים בחברה הישראלית?

מחקר זה בוחן את שדה ההתחדשות היהודית באמצעות ניתוח סיפוריהם האישיים של 15 דמויות מפתח: יזמים, אנשי רוח, ראשי וראשות ארגונים, מורים ומנהיגים חברתיים, אשר יוזמים, יוצרים ומעצבים את שדה ההתחדשות היהודית בעשורים האחרונים. לשם כך, נערכו 15 ראיונות עומק עם דמויות אלו אשר אפשרו לנתח את שדה הזהויות המתחדש ולהציג את התובנות שעלו מן השדה. במקביל לכך, ביצעתי ניתוח תוכן של 4 אתרי אינטרנט של ארגוני התחדשות יהודית מובילים.

הטיעון המרכזי, אשר יוצג בחיבור זה, גורס כי שדה היהדות המתחדשת מנסח את היהדות מחדש כתפיסת זהות תרבותית-מודרנית. היהודי החדש מבקש לעצב את יהדותו מתוך תפיסת עולמו העכשווית-מודרנית ומתוך היותו הריבון על חייו. במובן הזה, היהדות הופכת לתפיסת זהות תרבותית-מודרנית, אשר מאפשרת מנעד רחב של זהויות שונות בעלות מאפיינים דומים. השיח הזהותי הופך לדינמי ומורכב. הזהויות אינן בינאריות, אלא רציפות ומכילות מרכיבים שבעבר נתפסו כמנוגדים. שדה הזהויות החדש שואבו את השראתו מהמרחב הדתי והחילוני, המסורתי והמודרני ואף הפוסט-מודרני. היהדות מפסיקה להוות תפיסת זהות כוללת והופכת לתפיסה אשר הסובייקט היהודי החדש מעצב מתוך חירות ומתוך מציאות חייו בעת העכשווית.